TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-11

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU MAKALE

Bilimsel ve toplumsal konularda; siyaset, ekonomi, sanat, spor vb. alanlarda yazılan, açıklayıcı veya yorumlayıcı niteliği olan gazete veya dergi yazılarına makale denir.

GÜNCEL MAKALELERİN ÖZELLİKLERİ

✤ Bilgi vermek, bir düşünceyi desteklemek, savunmak ya da kanıtlamak amacıyla yazılır.
✤ Savunulan düşünceler kanıtlanmak zorundadır.
✤ Bilimsel, sanatsal, kültürel, siyasi her türlü konuda yazılabilir.
✤ Konu; önemini, toplumu ilgilendirme derecesinden alır.
✤ Alanında uzman kişilerce kaleme alınır.
✤ Gazete ve dergilerde yayımlanır.
✤ Giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşur.
✤ Anlatımında açıklayıcı ve tartışmacı anlatım biçimlerinden yararlanılır.
✤ Anlatımında sayısal verilerden yararlanma, tanımlama, karşılaştırma, örnekleme, benzetme, tanık gösterme gibi düşünceyi geliştirme yolları kullanılır.
✤ Yazımında kullanılan kaynaklar, bibliyografya (kaynakça) bölümünde belirtilmelidir.
✤ Kitap, gazete ve dergilerden alıntı yapılabilir.
✤ Kullanılan kaynağa dair bilgiler, belli bir kural dâhilinde verilir.
✤ Alıntı yapılmışsa alıntının yapıldığı kaynağa ilişkin bilgiler, "dipnot" şeklinde ya da alıntı ifadenin yanında "parantez içinde" belirtilir.

BİLİMSEL MAKALELERİN ÖZELLİKLERİ

✤ Bilinmeyenleri açığa çıkarmak, yeni düşünceler ileri sürüp bunların doğruluğunu kanıtlamak amacıyla yazılır.
✤ Öğretici metinler içinde "bilimsel metinler" kategorisinde değerlendirilir.
✤ Bilim insanları ve araştırmacılar tarafından yazılır.
✤ Birden fazla kişi tarafından yazılabilir, bu durumda yazarlar alfabetik sıraya uygun belirtilir.
✤ Hedef kitlesi, konunun uzmanı kişilerdir.
✤ Sözcükler gerçek ve terim anlamlarıyla kullanılır.
✤ Konunun uzmanı tarafından bilinecek bilgiler ve terimler içerir.
✤ Açıklayıcı ve tartışmacı anlatımla oluşturulur.
✤ Anlatımında tanımlama, karşılaştırma, tanık gösterme, örnekleme, sayısal verilerden yararlanma gibi düşünceyi geliştirme yollarından yararlanılır.
✤ Güncel makalelerden farklı bir planla, başlıklar hâlinde yazılır.

BİLİMSEL MAKALELERİN BÖLÜMLERİ

Bilimsel makaleler; başlık, özet, giriş, yöntem, bulgular, sonuç ve tartışma, kaynakça bölümlerinden oluşur. Metnin özelliğine göre bu bölümlerden bazıları bulunmayabilir veya başlıkla belirtilmeyebilir.

Başlık: Konunun ilgilileri tarafından okunacak ilk bölümdür. Bu nedenle başlık düzenlenirken kelimeler dikkatle seçilmeli, makalenin içeriğini yansıtan en az sayıda kelime kullanılmalıdır. Uygun bir başlığı olmayan makale, hedef okuyucu kitlesine ulaşmayabilir.

Özet: Metnin bütününde anlatılanların ana hatlarıyla ifade edildiği bölümdür. Araştırmanın kapsamı, amacı, araştırmada kullanılan yöntemler, elde edilen bulgular, araştırma sonunda ulaşılan sonuçlar ve metindeki anahtar kelimeler bu bölümde verilir.

Giriş: Temel bilgilerin sunulduğu bölümdür. Bu bölümde konuyla ilgili daha önce yapılan çalışmalar hatırlatılır. Bu çalışmaya neden gerek duyulduğu ortaya konur.

Yöntem: Bu bölümde araştırmada tercih edilen yöntem ve söz konusu yöntemin tercih edilme nedenleri anlatılır. Yazarın neyi, nasıl ve niçin kullandığını açıkladığı bu bölüm, konuyu bilen bir uzmanın aynı çalışmayı kendi imkânlarıyla tekrar etmesini sağlar nitelikte olmalıdır.

Bulgular: Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular ve bu bulguların ne anlama geldiği dile getirilir.

Sonuç ve Tartışma: Bu bölümde araştırmada elde edilen bulguların araştırmanın amaçları ile ilişkileri kurulur. Elde edilen bulgulardan birtakım nesnel genellemelere ulaşılmaya çalışılır. Ulaşılan sonuçlar, daha önce aynı veya benzer konularda yapılmış çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılır. Araştırmanın bilim dünyasına katkısı belirtilir. Yapılan bilimsel çalışmayla ulaşılan sonuçların günlük hayattaki olası etkileri değerlendirilir.

Kaynakça: Makalenin sonunda, yararlanılan kaynaklar liste halinde gösterilir. Makalede yer alan her kaynağa, kaynakçada yer verilir; kaynakçada yer alan her kaynağa metin içinde gönderme yapılır. Kaynakça hangi bilginin hangi kaynaktan alındığını göstermez. Bilginin hangi kaynaktan alındığı, metnin içinde kaynağa gönderme yapılarak belirtilir. Kaynakçada her kaynağa yalnız bir kez yer verilir.

SORULAR

Soru 1

Aşağıdakilerden hangisi bir makaleden alınmış olamaz?

A) Mutlak sıfıra nasıl ulaşabilir veya yaklaşabiliriz? Termodinamiğin ikinci yasası bize, ısının sıcak bir cisimden soğuk bir cisme kendiliğinden akacağını ancak "yardım edilmeden" ters yönde akmayacağını söylüyor.

B) Bir kabın içine bir miktar gaz koyulup ısıtılırsa, gazın basıncı artar; basınç dediğimiz şey aslında gaz moleküllerinin kabın duvarlarına çarpmasıdır ve sıcaklık arttıkça moleküllerin hızı arttığından bu çarpma da fazlalaşır.

C) Modern teknolojinin en çarpıcı etkilerinden biri, zengin ve yoksul uluslar arasındaki uçurumu derinleştirmesidir. Açları doyurmak pek kârlı değil. İnsanın insandan esirgediği insaniyet, binlerce insanın açlıktan ölmesine yol açıyor.

D) Eski çağlarda gerçekleşen yanardağ faaliyetlerinin kalıntılarını incelerken jeologlar, dünyanın farklı bölgelerinde, içerikleri birbirine çok benzeyen ve en bol elementlerden olan silikon ve magnezyum içeren lav örnekleri buldular.

E) Ultrasonik uygulamalarının pek çoğu iki olgudan yararlanır. İlki, ultrasonik bir ses dalgasının, iki maddeyi birbirinden ayıran yüzeye ulaşır ulaşmaz geri yansımasıdır. Bu etki, hem mühendislikte hem de tıpta kullanılan kusur dedektörünün temelini oluşturur.

Cevap: C

Soru 2

James Croll, Dünya'nın yörüngesel olarak Güneş'ten uzaklaştığı zamanlarda soğuyacağını söylüyordu. Kendi hesabıyla bu yörüngesel uzaklaşmalar, her yarım küre için yaklaşık 10 bin yılda bir olmak üzere toplamda 22 bin yılda bir gerçekleşmektedir. Croll'un görüşleri ilk başta kabul edilmese de 1920'lerde Milutin Milankovic onun görüşlerini temel alıp geliştirmiştir. Milankovic, dış merkezlilik, eksen eğikliği ve Dünya yörüngesinin deviniminin, Dünya'ya ulaşan radyasyondan dolayı döngüsel değişikliğe neden olduğunu ve bu yörünge zorlamasının Dünya üzerindeki iklim modellerini kuvvetle etkilediğini ileri sürmüştür.

Bu metinle ilgili olarak,

I. Terimlere yer verilmiştir.
II. Sayısal veriler kullanılmıştır.
III. Tanık göstermeden yararlanılmıştır.
IV. Ciddi, ağırbaşlı bir üslup kullanılmıştır.

çıkarımlarından hangileri söylenemez?

A) Yalnız I.
B) Yalnız III.
C) I ve II.
D) II ve III.
E) III ve IV.

Cevap: B

Soru 3

Ömer Seyfettin, 1914'te yazdığı Millî Şiirler başlıklı yazısında dilin gittikçe sadeleştiğine, "aruz"un ihmal edildiğine temas ederek Recaizade Ekrem ile Aka Gündüz'ün ilk şehit pilotlarımız üzerine yazdığı şiirlerini karşılaştırıyor. Ekrem Bey'in "Vatan ey fikr-i âsmân-peymâ" dizesiyle başlayan "Tayyarecilerimiz" başlıklı şiirini halkın anlamayacağını fakat Aka Gündüz'ün "Yaşayan Ölüler" başlıklı "Gökte bulutlara bir yoldaştınız" dizesiyle başlayan şiirini ise herkesin anlayacağını yazıyor. Yazısının devamında Ömer Seyfettin şöyle diyor: "Millî şiirler, millet için yazılır; bir zümre için yazılmaz."

Bu parçada sözü edilen yazının türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Makale
B) Röportaj
C) Sohbet
D) Fıkra
E) Anı

Cevap: A